نکته‌ای در دلالت روایت ابن راشد

در دلالتش نکته مهمی هست. نسخه‌های تهذیب دو جور است. «کتبتُ‌الی ابی الحسن وو أرّختُه»؟ ای «کتبَ‌الیّ‌ابوالحسن و ارّخَه»؟ این تفاوت اول این روایت هست. من سریع می‌گویم تا مراجعه کنید. در کتاب رؤیت هلال، گفته اند ما نسخه تهذیب آقای غفاری را ترجیح داده‌ایم؛ یعنی «کتبتُ‌الی ابی الحسن و ارختُه» است. چرا؟ چون ذیلش می‌گوید «فسألتُه عمّا كتبتُ‌به إليه». اگر «کتب الیّ» باشد، همه ان‌مه ها برای امام می‌شود، او اصلاً ان‌مه ای ننوشته است. چون در آخر تصریح می‌کند به «کتبتُ‌الیه» پس اولش هم «کتبتُ‌الی ابی الحسن» بوده است.

مرحوم مجلسی در ملاذ ظاهراً نسخه شان همان نسخه آقای غفاری بوده است. ولی در چاپ ملاذ تغییر داده‌اند. یعنی در متن ملاذ چاپی آمده «کتب الیّ‌ابوالحسن»، ولی مرحوم مجلسی می‌گویند «و فی بعض النسخ: کتب الیّ‌ابوالحسن». معلوم می‌شود که متن مرحوم مجلسی این نبوده است. یعنی متن ملاذ که زند مرحوم علامه مجلسی بوده «کتبتُ‌الی ابی الحسن و ارخته» بوده است. چون ایشان می‌گویند «فی بعض النسخ: کتب الیّ‌ابوالحسن». این نکته را به‌عنوان مقدمه فردا داشته باشید. حتماً روایت را نگاه کنید. استظهار کنید که کدام یک از این‌ها بهتر است. بعد هم حتماً عبارت «اسألة» را نگاه کنید. ایشان فرموده‌اند صریح است؛ روایت ابن راشد نص است در این‌که «اول یوم من شهر رمضان کان یوم الخمیس».

حال آن چه که اصل کاری است و فردا جواب می‌خواهم این است: ببینیم اینجا چیزی جا افتاده ای نه. می‌گوید «فاعتقدت أنّ‌الصوم يوم الخميس و أنّ‌الشهر كان عندنا ببغداد يوم الأربعاء». این عبارت مضطرب است. اولاً در وافی شاید تصحیح قیاسی کرده باشند و گفته اند «کان الشک عندنا». ولی در نسخه تهذیب «انّ‌الشهر» است. یعنی چه «فاعتقدت أنّ‌الصوم يوم الخميس و أنّ‌الشهر كان عندنا ببغداد يوم الأربعاء»؟ من یک احتمالی دادم. آیا عبارت به این صورت نبوده است؟ «فاعتقدت أنّ‌الصوم لم یکن يوم الخميس و أنّ‌الشهر كان عندنا ببغداد يوم الأربعاء». آیا ممکن است «لم یکن» در اینجا افتاده باشد ای نه؟

والحمد لله رب العالمین

بازبینی #2
ایجاد شده 10 ژانویه 2026 14:51:24 توسط ... .
به روزرسانی شده 11 ژانویه 2026 13:26:45 توسط ... .